

Pædagogisk læreplan for Mariasøstrenes Børnehus:

At udarbejde en pædagogisk læreplan i et dagtilbud er lovpligtig. De temaer der skal arbejdes med er også beskrevet i dagtilbudsloven. Der er seks temaer som hedder : alsidig personlig udvikling, sociale kompetencer, sproglig udvikling, krop og bevægelse, natur og naturfænomener og kulturelle udtryksformer og værdier. Desuden skal der være en redegørelse for børn i udsatte positioner.

I det selvejende netværk 'Fyrtårnet' har vi udarbejdet nogle fælles overordnede rammer for den pædagogiske læreplan. Derudover har vi vores individuelle del, som går mere i dybden med de ting vi laver i børnehuset.

Vi har i Mariasøstrenes Børnehus valgt at udarbejde vores læreplan ud fra SMTTE-modellen, så vi kan bruge den som et pædagogisk værktøj i vores hverdag. SMTTE-modellen går ud på at vi indenfor de forskellige temaer ser barnet i en SAMMENHÆNG, opstiller nogle MÅL, beskriver hvilke TILTAG vi vil gøre for at nå målene, beskriver hvilke TEGN vi ønsker at se, for at vide vi er på vej mod målet, og til slut en løbende EVALUERING så vi hele tiden yder vores bedste til barnets udvikling.

Under hvert tema har vi også beskrevet små historier om læring i praksis – stjernestunder.

Afsluttende har vi valgt nogle fokuspunkter for dette år, som vi på særligt vil koncentrere os om.

Alsidig personlig udvikling:

Børns personlige udvikling sker bedst i en omverden, der er lydhør og medlevende. Det handler for os meget om respekt og anerkendelse. En accept af at være den man er og værdsætte det. Samtidig skal børn også lære at se og forstå samspillet og de konflikter, der kan opstå med andre – både børn og voksne. Den alsidige personlige udvikling handler om et nuanceret kendskab til sig selv og andre. Det danner basis for al udvikling og læring og for at blive et socialt menneske.

Mål:

Vi ønsker at lære barnet at respektere andre mennesker og deres valg. Ligeledes ønsker vi at barnet skal vide at det selv har krav på respekt.

Vi ønsker at skabe sammenhæng i overgangen mellem børnehaven og hjemmet.

Vi ønsker at skabe og udvikle samarbejde med forældrene.

Tiltag:

Vi prioriterer modtagelsen af barnet højt hver dag, da overgangen kan være vanskelig for både børn og forældre. Det er vigtigt for os at signalere at vi har god tid til at vinke og til at trøste, hvis barnet bliver ked af det. Vi sender nogen gange en beroligende sms til forælderen, hvis barnet har reageret voldsomt følelsesmæssigt.

Vi arbejder med relationen og muligheden for til og fravalg.

Vi italesætter grænser og sætter ord på følelser.

Vi prioriterer børns leg da legen er en forudsætning for at lære.

Vi observerer for at finde forståelse for barnet og dets handlinger..

Vi skriver nyhedsbreve og dokumenterer dagligt for at formidle budskaber og aktivitetsvalg.

Vi arbejder med vores børnemiljøvurdering.

Tegn:

At børnene i dagligdagen markerer deres grænser og siger til og fra.

At børnene udviser respekt for og tillid til både børn og voksne.

At børnene ser sig selv som en vigtig del af fællesskabet.

Læring i praksis:

Når børnene cykler på legepladsen er det en konstant øvelse i at holde afstand, finde den rigtige hastighed i forhold til de børn der nu også cykler. Børnene lærer at handle ud fra om det er jævnaldrende der er med i et cykelræs eller det er små børn der øver sig i at cykle.

Vi holder samling på alle stuerne hver morgen. I vuggestuen vælger børnene en sang hver som alle skal synge. I børnehaven er der en der vælges til dagens hjælper, som har nogle små opgaver i løbet af dagen. Børnene lærer her at respektere andre børns

valg og få en forståelse af vigtigheden af lige netop deres eksistens og deltagelse i fællesskabet.

Sociale kompetencer:

At skabe konstruktive relationer, samarbejde, løse konflikter og opgaver, sætte grænser og i det hele taget være nysgerrigt udforskende kræver at barnet tilegner sig sociale kompetencer.

Mål:

Vi ønsker at børnene skal respektere hinanden.

Børnene skal lære at tage hensyn og lære af hinanden – også på tværs af alderstrin.

Vi ønsker at børnene skal kunne sætte grænser og forsøge at forstå andres grænser.

Tiltag:

Vi ønsker at udvikle børnenes sociale kompetencer ved at italesætte, opmuntre, motivere og danne grupper på tværs for at udvikle og se forskelligheder.

Vi vil være positive rollemodeller, som guider sprogligt og visuelt – og nægter at acceptere vold af nogen art.

Vi vil muliggøre grænsesætning og opfordre til relations udvikling.

Arbejde med konfliktmægling.

Arbejde med børnemiljøvurdering.

Tegn:

Når børnene laver legeaftaler efter institutionstid.

Når børnene selv forsøger at løse en konflikt.

Børnene viser omsorg for hinanden f.eks. ved at tilbyde deres hjælp til andre børn, trøster hvis nogen er kede af det.

Særligt for vores vuggestue:

I vores vuggestue deler vi børnene op i små grupper så de alderssvarende bedre kan spejle og stimulere hinanden – kropsligt, sprogligt og socialt.

De første tegn på social kompetence ser vi allerede ved et års alderen, hvor de tydeligt kan vise interesse og forståelse for dem der er mindre end dem selv. Derefter kommer evnen til parallelleg, hvor de spejler hinandens handlinger.

Vi ser hvordan børnene udvikler deres kompetencer i samspillet med de andre børn.

Læring i praksis:

En dag var vi ude at gå en tur i skoven. Børnene gik foran de voksne uden at holde i hånd. To børn løber med hinanden i hånden. Den ene er 2 år og 9 mdr. og den anden er 2 år og 6 mdr.

Forude er en stor vandpyt og den voksne råber til dem ”I skal uden om vandpytten”. De stopper op og vender sig og kigger mod den voksne, som gentager ”I skal uden om vandpytten”. Den ældste styrer derefter den yngste rundt om vandpytten, hvorpå de igen vender sig og siger til de voksne ” Der er vand!”

Sproglig udvikling:

Et varieret sprog og evnen til at bruge det, så det passer i forskellige situationer, øger barnets mulighed for at blive forstået. En tidlig og god stimulering af børns ordforråd og forståelse af begreber er en vigtig del af hverdagen.

Mål:

Vi ønsker at børnene lærer at kommunikere og udtrykke sig over for andre. Børnene skal have kendskab til forskellige sprog. F.eks. talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog.

Vi ønsker at støtte barnets udvikling af sproglige kompetencer.

Tiltag:

Samarbejder med sprogpedagog og talepedagog.

Tilbyder sprogvurderinger og særlig sprogstimulering hvor det skønnes muligt.

Skaber miljø og rum til at børnene kan kommunikere og indgå i konstruktive samtaler.

Opfordrer børnene til at udtrykke meninger, argumentere og træffe valg.

Skabe tid og plads til at fortælle og sætte ord på handlinger.

Syng, dans, spille musik og teater samt sanglege.

Tegne og skrive med børnene.

Spille spil med børnene.

Arbejde med sproget gennem højtlesning, rim og remser.

Møde barnet der hvor det er sprogligt.

Tegn

At børnene bruger sproget.

At de selv leger med sproget f.eks. gennem rim og remser.

At børnene viser sprogforståelse gennem kropssprog, sang og dans.

At der er en kommunikation barn og barn imellem.

Læring i praksis:

I vuggestuen arbejder vi bevidst med den sproglige udvikling ved f.eks. den daglige morgensamling. 'Vi bruger en sangkuffert', som indeholder ting og billeder, der hver symboliserer en sang og børnene skiftes til at vælge.

Flere af sangene er med fagter, som børnene hurtigt lærer. Langsomt kommer der så flere ord på.

Eksempel: Vi har en dreng på ca. 2 år, som endnu ikke er sproglig stærk.

En dag da han blev puslet begyndte han at synge "lille Peter edderkop" med tydelige ord. Den voksne støttede op med de ord der manglede. Han blev rost og var tydelig stolt.

Krop og bevægelse:

Børn udvikler i barndommen grundlæggende motoriske evner som styrker deres forudsætninger for at udvikle sig. Ved aktivt at udforske kroppens muligheder og begrænsninger udvikles børnenes færdigheder og vaner.

Mål:

Børnene skal have mulighed for at blive udfordret fysisk og opleve glæde ved at være i bevægelse, så de på den måde kan opnå integrerede og koordinerede bevægelser. Børnene skal opnå indsigt i kroppens funktioner og dens betydning for sundhed og velvære.

Børnene skal lære at beherske kroppen, da det har stor betydning for udviklingen af mange andre kompetencer og er afgørende for en stor del af kommunikationen mennesker imellem.

Tiltag:

Vi laver gymnastik planlagt i forhold til udvikling og modenhed.

Vi vil støtte børnene i at være selvhjulpne.

Vi giver børnene mulighed for at klatre, cykle, spille bold mv. på legepladsen.

Vi arrangerer ture ud af huset til andre fysiske udfordringer.

Åbner for leg i "Lilleskoven", hvor der bl.a. kan kravles på skrænter.

Skabe opmærksomhed og dialog omkring måltiderne og maden og forholder os til egen kostpolitik.

Lave mad med børnene.

Synge sange og lege om og med kroppen.

Snakke om højde, vægt og særlige kendetegn.

Have emner om kroppens funktioner – ydre og indre

Gøre brug af alle vore sanser.

Tegn:

At børnene selv bruger det de har lært.

Når børnene selv tager initiativ til nye udfordringer.

Når børnene deltager i vores aktiviteter.

Når børnene kan tage imod instrukser og udføre dem

Læring i praksis:

Brumbasserne valgte at have emnearbejde i små grupper om sanser.

Der blev forberedt med smagsprøver, krydderier vi kunne lugte til, en frostpose, forskellige materialer med forskellige overflader, fjer til at kilde med, forskellige lyde, en bog med billeder af de forskellige sanseorganer og motorikøvelser.

Børnene var meget interesserede og motiverede.

Først blev der spurgt ind til hvad de vidste om sanserne og de kendte til høresansen, lugtesansen, synssansen og smagssansen. Så læste vi i bogen og så på billederne af øret, øjet, tungen, musklerne og hørte at huden er vores største organ.

Så blev der smagt på rosiner – de var søde, lugtet til vanilje og karry – det var sødt og stærkt.

Vi mærkede på frostposen – den var kold, og vi mærkede på vores egen nakke – den var varm. Kroppen er 37 grader og frostposen under 0 grader. Vi snakkede om at have feber.

Bamsen var blød, klodsen var hård, skibet var ru og glat på overfladen.

Vi prøvede vores balance af ved at stå på et ben og fik hørt om den vestibulære sans. Det er også den vi får stimuleret når vi gynger.

Den kinetiske sans fik vi en fornemmelse af ved at lave armbøjninger og hoppe.

Vi sluttede af med at kilde hinanden med en fjer og give hinanden massage på ryggen. Så gav vi hinanden hånden og sagde tak for massage.

Læring ved leg. Stjernestunder!

Naturen og naturfænomener:

Naturoplevelser i barndommen bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. Naturen giver rum for oplevelser og aktiviteter som kan danne grundlag for en varig interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø.

Mål:

Børnene skal have mulighed for kendskab til årets gang.

Børnene skal have mulighed for oplevelser i naturen.

Børnene skal lære at have respekt for naturen.

Børnene skal have mulighed for at eksperimentere og derigennem forstå sammenhænge.

Tiltag:

Vi vil som voksne udvise glæde, interesse og ansvarlighed for naturen.

Vi gør brug af vores Lilleskov og nærmiljøet i det hele taget f.eks.:

Christiansminde, naturlegepladsen, havnen, Ørkild bakker, Naturama, Rottefældeskoven mm., hvor vi snakker om hvad vi ser på turen.

Vi bruger naturens materialer til kreative aktiviteter.

Vi arbejder med `jord til bord´ emner og genbrug.

Vi snakker om vejret, årstiderne, påklædning og tidens gang.

Tegn:

Når børnene udviser glæde, interesse, nysgerrighed og initiativ.

Når børnene finder ud af at bruge naturen som legeplads/ lege- læringsrum.

Når børnene viser interesse for dyrenes og planternes ve og vel.

Når børnene begejstres for det de finder i naturen ´se hvad jeg har fundet´

Når børnene af sig selv begynder at eksperimentere med naturen. F.eks.: sejle med både i vandpytter, slå smut med sten.....osv....osv.

Når børnene bygger/laver konstruktioner af naturens materialer.

Læring i praksis:

Bjørnebanden er på bille og fiskejagt. Udgangspunktet var at fange fisk, men det blev hurtigt vendt til en frøjagt da børnene fandt op til flere frøer. Frøerne blev nøje studeret, hoppeteknikker blev iagttaget og der kom en masse snak omkring frøer og formering.

Vi har været på Naturama hvor vi har set alle dyrene. Vi har snakket om og set på billeder af Afrika og Afrikas dyr. Da vi går hjem siger én dreng til en anden: ”skal vi lege løver når vi kommer hjem?”

I bjørnebanden har vi samlet dåser og flasker som er smidt i naturen for at give børnene en forståelse for at respektere naturen. Nu kommer børnene selv når de har fundet flasker og skrald som skal samles op.

Vi ser en slange på en af vores ture. Da vi kommer hjem finder vi den i en bog. Flere dage efter kigger børnene af sig selv i bøgerne om dyr.

Vi har været på Danninghus, hvor børnene selv samler æbler i plantagen og hjælper med hele processen hvor de bliver til most.

Kulturelle udtryksformer og værdier:

Kultur er et bredt begreb, som rummer et utal af indfaldsvinkler. Der er national og international kunst. Der er sang, musik, teater, billedkunst, keramik og museer, men kultur er også hvem vi er i os selv og sammen med andre.

Med baggrund i institutionens værdier ser vi kulturen som det fundament, hvor mødet mellem mennesker kan udfolde sig mangfoldigt, og hvor børnene i forhold til alder og modenhed kan lære og kan udvikle sig alene og sammen med andre.

Mål:

Vi vil give børnene adgang til forskellige kulturelle udtryksformer, så de selv får lyst til at improvisere og eksperimentere.

Vi vil hjælpe børnene til forståelse af kulturforskelle i forhold til tro, traditioner og levevis, fordi vi mener at forståelse er nødvendig i et land med mange mennesker med forskellig etnisk baggrund.

Børnene skal gennem mødet med andre udtryksformer, både kunstnerisk og kulturelt, stifte bekendtskab med andre måder at leve på og andre værdier og derved udfolde sig til hele, nysgerrige og tolerante mennesker.

Tiltag:

Vi vil give børnene mulighed for igennem deres institutionsliv at:

Gå på museum

Lave værksteder hvor vi kan hjælpe børnene til at blive skabende og legende mennesker.

Lave udstillinger med børnene.

Fortælle historier.

Præsentere børnene for musik og rytmer.

Holde fast i traditioner.

Have aktiviteter såsom morgensang, Fadervor, bibelhistorier, kirkegang til højtider osv. som viser vores tilhørsforhold til kristendommen.

Fejre institutionens fødselsdag, hinandens fødselsdage og vores fadderbarns fødselsdag.

Tegn:

Når børnene selv bliver kulturformidlere.

Når børnene viser tegn på nysgerrighed, tolerance, fantasi, lyst til at skabe og mest af alt en større grad af inklusive.

Læring i praksis:

Vi har gennem flere år deltaget i Svendborgs børnekunstudstilling, hvor der bliver valgt et tema som børnene kan boltre sig indenfor. Vi har hvert år lagt stor vægt på at

det netop var børnene der fik lov at vælge vejen indenfor temaet. I år var temaet ARTRICA og børnene kom hurtigt på at deres kobling mellem Afrika og kunst måtte være fantasidyr. De voksne stiller sig til rådighed med spørgsmål og hvor man kan finde materialer, men børnene lavede tegningerne til hvordan dyrene skulle se ud og forslag til hvordan de i fællesskab kunne lave dem.

Mad er også en stor del af vores kultur, og når vi har fællesspisning med forældre er det altid et veldækket bord men mange lækre retter fra hele verden. Forældre og personale lærer her børnene glæden ved at dele kulturoplevelser.

Børn i udsatte positioner:

Vi ser det som en meget vigtig opgave at skabe rum og anerkendelse for alle børn. Vi ønsker at vores pædagogiske praksis indeholder inklusion på alle niveauer. Det er via den pædagogiske relation at et barns trivsel eller mangel på samme bliver synligt i dagligdagen

Mål:

Vi har til hensigt at udvikle pædagogisk praksis, så vi hurtigt får øje på, når et barn er i en udsat position. Et barns adfærd bliver bekymrende når barnet reagerer anderledes end det plejer eller at adfærden er uhensigtsmæssig for barnet selv eller dets omgivelser. F.eks. hvis barnet ofte kommer i konflikt, ofte græder, udviser voldelig adfærd, ikke bliver inviteret med i leg eller generelt har meget brug for en voksen tæt på sig eller skubber alle fra sig.

Tiltag:

Vi vil til enhver tid forsøge at tilrettelægge vores dagligdag ud fra de forskellige børns behov samtidig med at de er en del af fællesskabet.

Vi vil sikre tid til drøftelse af disse børn på stuemøder, pædagogisk råd, KIM-møder og personalemøder. Vi vil benytte muligheden for professionel sparring med tværfaglige instanser som f.eks.: talepædagog, psykolog, sundhedsplejerske, fysio- og ergoterapeuter og sagsbehandlere når vi vurderer at behovet for hjælp til det udsatte barn ligger udenfor børnehavens indsatsområde

Vi vil være opmærksomme på at samarbejdet med forældre indeholder høj grad af tillid, så tillid og kommunikation kan bidrage med at se, forstå og inkludere børn i udsatte positioner. Det er væsentligt at forældrene forstår, at den skærpede opmærksomhed på barnet og familien som helhed er et udtryk for professionel omsorg.

Tegn:

At børnene føler sig anerkendt og betydningsfulde som de mennesker de er, og indgår i aktiviteter og samvær med hensyntagen til deres behov og ressourcer.

Læring i praksis:

Vi inddeler ofte børnene i små grupper med en enkelt voksen. Disse grupper er sjældent tilfældigt sammensat. Aktiviteterne i disse grupper varierer meget og kommer i løbet af en periode gennem alle læreplanstemaerne. Grundessensen er at den voksne har øje på de forskellige børns behov, og har sammensat gruppe og aktivitet så alle bliver udfordret men ingen bliver udstillet. Det kan f.eks. være at øve noget motorisk, øve at det er ok at blive beskidt, øve sig i at lytte til andre, øve hvordan man får startet en leg og agerer i den.

Nogle børn kan f.eks. i forbindelse med forældrenes skilsmisse være i krise og for en periode have brug for en særlig voksen som de ved de kan henvende sig til. En voksen der forstår – også uden ord.

Vi har børn der ikke kan koncentrere sig til samlinger fordi den og den har sat sig ved siden af dem eller at de altid sveder tæerne når vi sidder tæt. Dette kan hurtigt afhjælpes inden der bliver konflikt med faste pladser og at vi tager strømper og sko af det pågældende barn før samlingen.

Fokuspunkter for 2012/2013:

Vi har i år valgt at have 2 fokuspunkter for hele huset.

Anerkendelse:

Vi vil sætte fokus på anerkendelsen af forskelligheder. Vi skal som institution rumme mange forskellige personligheder og sammensætninger både blandt børn, forældre og personaler. Vi vil arbejde med at anerkende forskellighederne som en force, fremhæve alle de positive sider som alle hver i sær kan bidrage med til fællesskabet. Vi vil have fokus på børnefællesskaber, hvor vi allerede nu forsøger at tilgodese det enkelte barns behov. Vi vil skabe rammerne, ved f.eks. at opdele os i små grupper, så den enkelte kan få størst mulig udbytte af dagen. Behovene kan være alt fra at få styrket sit sprog eller motorik til at finde ro i sig selv og træde ud af fællesskabet for en stund.

Anti-mopning:

Fokuspunktet anti-mopning hænger meget sammen med anerkendelse. Og ved at vi har fokus på anerkendelsen af forskelligheder er vi allerede et godt skridt hen ad vejen med anti-mopning. Vi vil med dette som fokuspunkt tage en del forskellige pædagogiske værktøjer i brug.

F.eks. vil vi udfylde og reflektere over venskabsskemaer (barn/barn) og relations skemaer (barn/barn og barn/voksen).

Vi vil introducere børnene til `den gode stol`, hvor der er fokus på det positive ved det enkelte barn.

Vi vil indføre begrebet hjælpevenner for nogle af grupperne, hvor børnene lærer at føle ansvar for deres kammeraters velbefindende.

Vi vil arbejde med massage og berøring ud af det synspunkt, at den man rører ved driller man ikke.

Overordnet vil vi forsøge at hjælpe børnene med at forstå at hvis der er problemer i fællesskabet, så er det ikke deres forskellige personligheder der skal ændres på, men et mønster der skal ændres.

Underskrevet af Bestyrelsen for Mariasøstrenes Børnehus d. / 2013